

Miljenko Prohaska

*Autorski koncert
u povodu 100. godišnjice rođenja*

26. ožujka 2025. u 19.30 sati
Mala dvorana Vatroslava Lisinskog

Hrvatsko društvo skladatelja
Cantus d.o.o.

Miljenko Prohaska

Koncert **Prohaska 100** obuhvaća izvedbe autorskih skladbi za jazz orkestar najvećeg barda kojeg Hrvati imaju u povijesti orkestralnog jazz, **Miljenka Prohaske**, kao i popratni program – **film i izložbu**.

Vrsni TV autor Toni Volarić za ovu je prigodu pripremio kraću formu dokumentarnog filma s Miljenkom Prohaskom iz svojeg ciklusa **A Porina dobiva....** Serijal poznatog televizijskog scenarista i redatelja iz 2021. godine, u produkciji Glazbenog saveza Unison i HRT-a, bio je nominiran za nagradu Zlatni studio i za Večernjakovu ružu.

Prigodna izložba u foyeru Male dvorane Vatroslava Lisinskog donosi primjere programskih knjižica, partitura, plakata, zahvalnica, novinskih isječaka i fotografija iz obiteljskog arhiva te javnosti nepoznatih crteža i kolaža koji su multipotencijalnom maestru, kao dio likovne umjetnosti, bili komplementarno ispunjenje njegovih strasti. Također, ugledni novinar i urednik, neumorni kroničar jazz zbivanja, Davor Hrvoj, izdvojio je neke od svojih fotografija Miljenka Prohaske koje smo rijetko imali prigodu vidjeti.

Osim toga, bit će predstavljena i nova izdanja digitaliziranih Prohaskinih rukopisa koje su priredili **Muzički informativni centar i Sveučilište Sjever**. Na digitalizaciji originalnih rukopisa skladbi Miljenka Prohaske predano radi Muzički informativni centar u Zagrebu, čija je svrha dokumentirati i promicati hrvatsku glazbu u zemlji te svijetu. Projekt digitalizacije njegove glazbene baštine ključan je korak u očuvanju i dostupnosti vrijedne kulturne građe jer omogućava trajnu pohranu, lakšu pretragu i jednostavniji pristup građi stručnoj i široj javnosti. Zahvaljujemo MIC-u i Bruni Biščanu, aranžeru i skladatelju, te Sveučilištu Sjever u Varaždinu, odnosno profesoru Andreju Skenderu i njegovim studentima koji su digitalizirali dio notnog materijala Prohaskinih rukopisa.

Proslavu 100. rođendana Miljenka Prohaske **Lana Janjanin**, umjetnička ravnateljica JazzHR Festivala, u sklopu svojeg mandata zamislila je kao odličnu priliku za priređivanje još jednog vrhunskog koncerta, i to u koprodukciji s drugim HDS-ovim projektom – Autorski koncerti. Prohaska 100, odnosno koncert Prohaska Big Banda u povodu 100. obljetnice rođenja Miljenka Prohaske, posvećen je velikom skladatelju, aranžeru, kontrabasistu i vođi orkestara. S obzirom na Prohaskin golemi glazbeni opus, u budućnosti se otvara prostor za šire djelovanje obilježavanja rukopisa te autentične i istaknute osobnosti hrvatske glazbe. Janjanin je u projekt uključila i njegovu obitelj – kći

Miljenku Prohasku Kragović i unuku **Darku Kragović** - koje su ujedno i njezina daljnja rodbina, te dva bliska suradnika i izvrsna glazbenika: **Zvonimira Bajevića** i **Antonija Gečeka**, koji su jako dobro upućeni u big band instrumentarij, kao i u samu glazbu Miljenka Prohaske jer su s njim svirali još u prvoj polovici 2000-ih.

Prohaska Big Band

Lana Janjanin, dirigentica i umjetnička voditeljica

Trube: Antonio Geček, Zvonimir Bajević, Tomaž Gajšt, Branko Sterpin

Tromboni: Marin Ferketin, Matija Mlakar, Hrvoje Štefanić, Jure Urek

Saksofoni: Mario Bočić, Vojkan Jocić, Mihael Gyoerek, Miro Kadoić, Blaž Trček

Klavir: Borna Pehar

Kontrabas: Jošt Lampret

Bubanj: Janko Novoselić

Program

Always Running
Darka
Encore
Hand Rummy Bop
Intima
Koncert br. 2
Kvartet
Na svoj način
Nina
Obsession
Opus 900
Par-nepar
Sketches for HGM Big Band

O skladbama na programu

Always Running

Iz perspektive današnjeg užurbanog života, teško je reći kako je 1986. godine nastala *Always Running*. Činjenica jest da je Miljenko Prohaska zasigurno morao mnogo žuriti da u karijeri uspije ostvariti sve što je postigao, a čega se mi samo dotičemo u crticama jednog ovakvog prigodnog projekta *Prohaska 100*. U svakom slučaju, žurio je najčešće na turnejama, od kojih je kao najdulje isticao putovanje 1967. godine u Sjedinjenim Američkim Državama te četiri turneje u tadašnjem SSSR-u. U ljeto 1969. sa Zagrebačkim jazz kvartetom mijenjao je avione, vlakove, kombije i druga prijevozna sredstva, ali je ipak najviše po zlu zapamtio visoke vrućine: cijeli tjedan je svakog dana u podne bilo 43° C u Taškentu, u Uzbekistanu! Nakon toga letio je u Litvu, Letoniju i Estoniju – gdje je, pak, bilo hladno. Rekordno dugo putovanje bilo je ipak ono kada su članovi Zagrebačkog jazz kvarteta iz Dnjepropetrovska (Dnjepra, četvrtog grada po veličini u Ukrajini) krenuli malim avionom AN-10 u kojem su njihovi glazbeni instrumenti i pojačala stalno bili nagnuti na jedno krilo. Put ih je vodio do Odesse pa standardnim avionom do Sočija, muzicirali su i u ljetovalištu Arboretum u gradu Gagri u Abhaziji, a navečer su autobusima putovali obalom Crnog mora do Sokhumija (Sukumija). Dakle, od šest sati ujutro do idućeg dana ujutro u šest sati, putovanje na tri koncerta obuhvatilo je prijelaz vremenske zone, kao i činjenicu da je Miljenko Prohaska tada popio najbolju kavu u životu, pripremljenu u vrućem pijesku, na aerodromu u Sokhumiju. U svakom slučaju, *Always Running* brza je skladba simboličnog naslova jer uvijek nekud trčimo.

Darka

Skladbu *Darka* često su izvodili na Prohaskinim big band koncertima. Miljenko Prohaska napisao ju je za svoju

prvorođenu unuku koja je kasnije na Muzičkoj akademiji u Zagrebu diplomirala na istom odjelu kao i on - Teorijsko-nastavničkom odjelu. Darka Kragović godinama vodi Ženski pjevački zbor Ezerki koji izvodi makedonske etno pjesme, dirigira samo na njihovim probama i u svemu drugom ima „dedin“ predani odnos prema poslu. U ZAMP-u je *Darka* zavedena s trajanjem od 4:44, Miljenko Prohaska je uistinu volio lijepe i jasne brojke.

Encore

Encore je dodatna ili ponovna izvedba nekog djela na kraju koncerta koju obično traži publika. Također, to je naziv za finalnu izvedbu na koju izlaze svi izvođači. Prohaska je minutu i pol svoje brze skladbe naslovio *Encore* i ta mu je kratka forma sjajno koristila na koncertima... Prohaska bi vjerojatno samo rekao svoju čuvenu rečenicu: „Zbunite zastor, spustio sam se!“

Hand Rummy Bop

U obitelji Prohaska slobodno se vrijeme najradije provodilo uz remi, popularnu kartašku igru u tadašnjim građanskim krugovima. Cilj je remija riješiti se svih karata iz svoje ruke tako da se formira serija (tri ili više uzastopnih karata iste boje) ili skup karata (tri ili četiri iste karte različitih boja). U igri staroj dva stoljeća najbolji je način za to cijenjeni *hand*, kada igrač odbaci sve karte koje ima u ruci. *Handu* je posvetio *Hand Rummy Bop* u stilu bebopa, a skladba je kasnije doživjela i njegova nova viđenja.

Intima

1962. nastala je nezaboravna Prohaskina skladba za Plesni orkestar Radio Zagreba (potom i verzija za Zagrebački jazz kvartet), koja je svjetsku premijeru imala 1966. u New Yorku. Bila je na repertoaru mnogih sastava u svijetu, poput Modern Jazz Quarteta proslavljenog Johna

Lewisa. *Intima* je jedina hrvatska jazz skladba koja je uvrštena među svjetske jazz standarde; izvodili su ju i snimali brojni ugledni glazbenici u svijetu, izvođena je čak i u programima Finnaira (nacionalne zračne kompanije Finske), a i danas se diči time da je najsviranija jazz skladba nekog hrvatskog autora. Vokalna je verzija nastala 1972., na poticaj američkog jazz kritičara i enciklopedista Leonarda Feathera koji je napisao izvorni engleski tekst, dok ga je na demo traci uz klavir Johna Lewisa otpjevala Dory Previn. Engleske je stihove prva kod kuće izvodila Gabi Novak, a hrvatski prepjev, koji je napravio Ivica Krajač, Josipa Lisac. Melodijski jednostavna skladba doživjela je najviše obrada (njih 19), no u originalu je namijenjena big bandu. Postala je njegov zaštitni znak i s njom je počinjao nastupe, bila je to uvodna skladba na njegovim autorskim koncertima. Doživjela je izvedbe raznih sastava: za glas i orkestar napravljena je prva verzija, priređena je verzija za Modern Jazz Quartet s big bandom, za gudački kvartet, za gudački kvintet, za gudački komorni orkestar, za četveroglasni mješoviti i ženski zbor, za puhače i flaute. Zanimljive su inačice izvodili sastavi Perpetuum Jazzile i Zvezdice, a neobična je verzija *Intime* posebno priređena za muziciranje „Iz salona Očić“ u kojoj je Ljerka Očić svirala orgulje. Svakako, jedno od posebnih viđenja je i verzija *Intime* koju je za vibrafon solo priredila Ivana Kuljerić Bilić i snimila je za album *Follow me*.

Koncert br. 2

Tri stavka Koncerta br. 2 za big bend Prohaska je skladao 1963. godine. Koncert br. 2 snimio je Orchestra U.S.A. pod umjetničkim vodstvom Johna Lewisa i ravnanjem Harolda Fabermana. John Lewis je, inače, u jesen 1962. utemeljio taj ansambl u suradnji s Guntherom Schullerom i Haroldom Fabermanom. Orkestar su činili i jazz i klasični glazbenici, koji su debitantski koncert imali u prosincu 1962., a prvo snimanje već 12. siječnja 1963. u New Yorku. Orchestra U.S.A. bio je jedan od nositelja tadašnjeg vrlo popularnog pravca, tzv. treće struje.

Kvartet

Skladanje *Kvarteta*, brze skladbe za četiri solista i big band, Prohaska je završio u Zagrebu 22. veljače 1977. Smatra se da ju je napisao za točno određene glazbenike koje je imao na umu jer simbioza krilnice, alt-saksofona, tenor-saksofona i eufonija nije kombinacija instrumenata koja je u jazzu uvriježena za kvartet. Iako je *Kvartet* (*Quartet*) napisan za izvođenje u brzom tempu, u fraziranju se osjeća stilski utjecaj swinga, a kasnije su nastale i nove verzije (1984., 1997.).

Na svoj način

Skladba *Na svoj način* nastala je 1962. godine. Proživio je Miljenko Prohaska cijeli život na svoj način, ne želeći se svrstati u okvire jer je uvijek smatrao da smještanje u ladice, fahove i žanrove – opterećuje glazbenika. Svoje je kompozicije obično rađao nešto duže, iako bi mu tijekom noći na pamet padale teme, pa bi ih znao zapisati na papir jer ih nije odmah mogao razrađivati na klaviru u spavaćoj sobi. Dakle, cijele kompozicije dugo je slagao i pisao, a njegove su teme manje-više uvijek imale djelić domaćeg folklora. Temu bi znao provući i kroz nekoliko kompozicija, što se čulo i u aranžmanima. A aranžmane je volio pisati na studiozno napravljenim harmonijama, komponirao je i brze i lagane teme. Sve je kod Prohaske imalo glavu i rep, na njegov način...

Nina

Nadahnuće za skladbu *Nina* Miljenko Prohaska dobio je kada se rodila Nina, njegova druga unuka. *Nina* je, uz *Darku*, jedna od rijetkih skladateljevih balada, pisao ih je samo u posebnim, emotivnim trenutcima. Zanimljivo, obitelj kaže kako je njome potpuno obuhvatio i opisao mlađu unuku, Ninu Kragović, čija je osobnost poput skladbe koja nosi njezino ime – nježna, prozračna...

Obsession

Skladbu *Obsession* skladao je Prohaska 1966. godine te ju je na svoj rođendan, 17. rujna 1967., izveo kao gost dirigent na 10. Monterey Jazz Festivalu koji je posvećen slavljenju kreativnosti i kulturnom nasljeđu Amerike kroz predstavljanje legendarnih jazz glazbenika, a te su godine ondje prvi put gostovali europski glazbenici. Zapamtio je taj dan, dugo putujući od Zagreba do kalifornijske meke jazz. Umoran od puta i bez garderobe za nastup, koja je bila zagubljena u zračnom prometu, uopće nije očekivao da će mu cijeli sastav na pozornici i publika pjevati "Happy birthday". Gostovao je na 10. Monterey Jazz Festivalu i kvintet Dizzyja Gillespieja s Jamesom Moodyjem, dogodilo se tamo i jedno od rijetkih pojavljivanja Janis Joplin na nekom jazz festivalu, a Don Ellis Orchestra svirao je Prohaskine nove skladbe, među ostalim i *Obsession*. Dakako, maestro je ravnao cijelim korpusom tog popularnog američkog jazz trubača, bubnjara, skladatelja i vođe sastava.

Opus 900

Miljenko Prohaska 1994. skladao je *OPUS 900*, za proslavu 900. godišnjice Zagreba. Skladba se nalazi na istoimenom prvom autorskom jazz CD-u Miljenka Prohaske objavljenom u povodu devet stoljeća Zagreba. Prohaska je, naime, bio maher za brze stvari poput ove, u kojoj je angažirao cijeli orkestar, s velikom ljubavlju prema članovima ansambla koji su je morali svirati. Za različite je sekcije uvijek radio predahe, kako čitav orkestar ne bi svirao cijelo vrijeme, tako da se pojedina dionica može malo odmoriti te da bi glazbenici iznijeli kompoziciju na najbolji mogući način. *OPUS 900* dar je njegovu rodnom gradu – bio je ponosan Zagrepčanin.

Par-nepar

Tko se još sjeća krize u bivšoj državi koja nije mogla uvoziti dovoljno nafte za potrebe stanovništva pa je željela štedjeti gorivo tako da je ograničila vožnju na par-nepar tablice?

3. svibnja 1979. godine uveden je zakon prema kojem su u određene dane mogli voziti samo vlasnici automobila s parnim, odnosno neparnim registarskim pločicama. Nestašicu benzina, doduše, nije smanjio prorijeđeni broj vozila koji je na cestama vozio principom par-nepar, ovisno o registarskoj tablici, ali je zato nastala Prohaskina skladba *Par-nepar*.

Sketches for HGM Big Band

80. je rođendan maestro Prohaska proslavio prigodnim koncertom ravajući HGM jazz orkestrom Zagreb, čijim je mladim glazbenicima uvijek pružao nesebičnu pomoć. Za *Sketches for HGM Big Band* nadahnuo ga je sâm sastav, Prohaska je točno znao za koga piše...

Mnogi su od tih glazbenika kasnije nastavili karijeru u Big Bandu HRT-a. Sastav je, inače, utemeljen u ožujku 2002. godine u Međunarodnom kulturnom centru Hrvatske glazbene mladeži u Grožnjanu, na inicijativu mladih jazz glazbenika, polaznika Ljetne jazz škole koja se godinama ljeti održavala pod vodstvom Boška Petrovića. Hrvatsku glazbenu mladež je, naime, uspješnost radionice potaknula da pokrene projekt prvog mladog profesionalnog jazz big banda u Hrvatskoj.

Zagrebački jazz kvartet u sastavu velikana: kontrabasist Miljenko Prohaska, vibrafonist Boško Petrović, pijanist Davor Kajfeš i bubnjar Silvije Glojnarić

Miljenko Prohaska

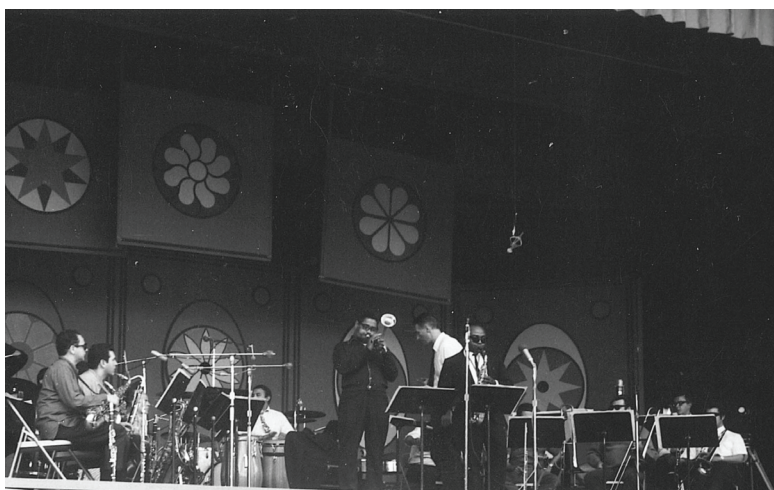
(Zagreb, 17. rujna 1925. – Zagreb, 29. svibnja 2014.)

Hrvatski apartni skladatelj, rafinirani aranžer, elegantni dirigent i smireni glazbeni pedagog za današnje je pojmove imao sve predispozicije svoje visoke godine doživjeti živeći i stvarajući u inozemstvu. Ipak, za mjesto življenja odabrao je rodni Zagreb jer je, kako je sam rekao, to tada bio grad dobrog ozračja za stvaranje i druženje. A on je u njemu imao uistinu globalan pregled situacije – ne samo zbog toga što je živio u Bogovićevoj 1, na šestom katu nekadašnje Napretkove zgrade, jednom od najznačajnijih ostvarenja moderne zagrebačke arhitekture između dva rata, čiji je arhitekt Stjepan Planić.

Miljenko Prohaska bio je samozatajan gospodin sa sjajem u očima kada je govorio o glazbi... I brojkama. Volio je podudarnosti i sinkronicitete izražene brojevima poput onog da je na svoj 42. rođendan, 17. rujna 1967., kao gost dirigent na 10. Monterey Jazz Festivalu, ravnao orkestrom slavnog Dona Ellisa koji je izvodio njegove skladbe sa solistima Dizzyjem Gillespijem i Jamesom Moodyjem. Zato se vjerojatno i nije puno uzrujavao što je to ostvario u običnom smeđem odijelu i *gumenjacima* jer su mu prije toga na aerodromu u New Yorku izgubili prtljagu. Nisu svi bili sistematični kao autor čija je nezaboravna *Intima* imala svjetsku praižvedbu davne 1966. u New Yorku. Skladao ju je izvorno za glas i orkestar, a kasnije su nastale druge verzije. Prohaska 1965. godine sklada Concertino za jazz kvartet i gudače koji je svjetsku praižvedbu imao u Cincinnatiju 9. prosinca 1966. sa Cincinnati Symphony Orchestra i Modern Jazz Quartetom, kojega su mnogi smatrali najboljim komornim ansamblom u stogodišnjoj povijesti jazzu. U kulturnom Carnegie Hallu su, pak, tu skladbu premijerno izveli 18. siječnja 1967. godine. Kako su mu se sve bitne stvari u životu događale na iste datume, nije čudno da je ta prva

izvedba u najsajnijem njujorškom prostoru na istočnoj strani Sedme avenije *pala* na 22. godišnjicu braka (u kojemu su supruga Pavica i on dogurali do 67 zajedničkih godina).

Prohaskine skladbe kasnije je na našem kontinentu, u Salle Pleyel u Parizu, 15. listopada 1970. izveo L'Orchestre Philharmonique sa sastavom Johna Lewisa, Modern Jazz Quartetom. Te su večeri na repertoaru, uz Prohasku, svoja djela imali i Igor Stravinski, André Hodeir, Gunther Schuller, John Lewis te Georges Aperghis.

Dirigent Miljenko Prohaska i solisti Dizzy Gillespie i James Moody, na pozornici 10. Monterey Jazz Festivala u Kaliforniji, 1967.

Maestro Miljenko Prohaska se, inače, školovao u rodnom Zagrebu gdje u nižoj muzičkoj školi uči violinu, 1951. završava kontrabas u srednjoj muzičkoj školi te diplomira na Muzičkoj akademiji 1956. godine. Od 1954. godine pa sve do mirovine, djelovao je kao skladatelj, aranžer i šef dirigent Plesnog orkestra Radio Zagreba koji je i vodio, kasnije RTV Zagreb (današnji Jazz orkestar HRT-a). S njim je ušao na svjetske glazbene ljestvice orkestara u najuglednijim časopisima (11. mjesto na svijetu s Big

Bandom u Down Beatu 1960-ih, dok je u Jazz Forumu 1974./1975. sâm Prohaska proglašen 3. najboljim dirigentom u toj vrsti glazbe).

No, njegov je orkestar dvaput dobio i otkaz – grupno. Dušebrižnici su mu zamjerili sviranje jazza koji nije bio u duhu Partije jer zvuk bariton saksofona nije bio u stilu ruske glazbe koja se tada isključivo svirala na Radiju, a u drugom je slučaju sastav „otkazan“ jer je svirao amerikaniziranu glazbu, točnije skladbe nepoćudnog jazz klarinetista i saksofonista, Woodyja Hermana. Kasnije su ih ipak sve opet vratili na posao pa danas slobodno možemo reći da je taj orkestar maestro vodio najdulje u cijeloj karijeri. Miljenko Prohaska svirao je kontrabas i u korpusima Zagrebačke filharmonije, Simfonijskog i Komornog orkestra Radio Zagreba, radio je s Orkestrom Jugoslavenske radiodifuzije, Mješovitim zborom i Big Bandom HRT-a te Tamburaškim orkestrom HRT-a, kao i drugim jazz sastavima. Ističemo i suradnje sa Zagrebačkim solistima, Zagrebačkim kvartetom saksofona, kvintetom Simply Brass, Gudačkim kvartetima Sebastian i Rucner, Oratorijskim zborom crkve sv. Marka u Zagrebu *Cantores Sancti Marci*. Kao jedan od pionira jazza u Hrvatskoj, bio je član Zagrebačkog jazz kvarteta i Zagrebačkoga jazz kvinteta koje je vodio Boško Petrović.

Ušao je u prvi bend još u gimnazijskim danima; u njegovu se razredu formirao kvintet usnih harmonika, na inicijativu Branka Kralja koji je od bratića posuđivao prve ploče Glenna Millera, Tommyja Dorseyja, Counta Basiea i Dukea Ellingtona. Oformio je kasnije i vodio vlastite sastave, odnosno orkestre, svirao je s mnogim slavnim glazbenicima poput Johna Lewisa, Johnnija Griffina, Teda Cursona, Luckyja Thompsona, Arta Farmera, Slidea Hamptona, Arta Taylora. Bio je član međunarodnih jazz sastava u Montreauxu koje su vodili Gerry Mulligan i Clark Terry, dio seksteta The War Stars te član trija jazz

pijanista Davida Gazarova, s kojima također nastupa na brojnim koncertima i turnejama u zemlji i u svijetu, a kao gost dirigirao je orkestrima bavarskog, danskog i flamanskog radija te RTV Slovenije.

Devedesete godine prošlog stoljeća također su bile plodne: *Krici za Kroaciju* za mješoviti zbor nastali su 1991., a obitelj pamti 26. Festival kajkavske popevke Krapina 1991. kada je maestro putovao na tu tradicionalnu manifestaciju pod uzburkama jer nikako nije htio propustiti festival kojem je godinama bio vjeran. Krapina 1991. odgođena je s rujna na listopad te godine, a Vice Vukov izveo je Prohaskinu *Senje* koju je kasnije i sâm maestro u bilješkama zapisivao kao *Senje, Senje...* Rat je eskalirao, a Prohaska je od 1994. surađivao sa Simfonijskim puhačkim orkestrom Hrvatske vojske, sudjelovao je i u organiziranju Big Banda Hrvatske vojske koji vodi od 1996. do 1998. te je ravnao i Orkestrom Slovenske vojske, odnosno njihovim big bandom. Sa susjedima su mu u 2000-im bile dragocjene suradnje s New Swing Quartetom u Zagrebu, kao i zajednički koncert 2005. u Mariboru. Zabilježeno je, među važnim glazbeničkim suradnjama, da je 22. veljače 1993. ravnao Zagrebačkom filharmonijom na koncertu velikog francuskog kolege Michaela Legranda i internacionalnog kvarteta, u velikoj dvorani Vatroslava Lisinskog. Dokaz te činjenice je plakat koji i danas stoji na zidu kultnog, danas nažalost zatvorenog prostora B.P. Cluba, u zagrebačkoj Teslinoj ulici.

Miljenko Prohaska dirigira Big Bandom Hrvatske vojske u Dubrovniku, 1996.

U seniorskim danima, ali i tijekom cijele karijere, Prohaska je mladim glazbenicima uvijek pružao nesebičnu pomoć, rado se odazvao i suradnji s HGM jazz orkestrom Zagreb te mu je posvetio skladbe... Osim u radu s onima čije vrijeme tek dolazi, uživao je skladati za neobične sastave – pustio je mašti na volju u salonu Očić, gdje je nespojive instrumente spajao u cjelovite i zanimljive kompozicije koje su uhu bile ugodne. Naime, u brojnim je sezonama javnih koncerata „Iz salona Očić“ imao zanimljive praizvedbe jer je u stalnom komornom radu, na poticaj Društva Franjo Dugan za promicanje orguljske glazbene umjetnosti, napisao više od dvanaest novih skladbi, kao i obrada nekih tema.

Raznolik u svojem djelovanju, prekrasnu Suitu za rog i klavir posvetio je Hrvoju Pintariću i Tamari Jurkić Sviben, a pisao je mnogo i za tamburaške ansamble: *Samoborske meditacije* (1994.), *Zlatne tambure* (2001.), *Preludij za tambure* (2002.). *Zbog jedne davne melodije* zauvijek će, pak, u anale povijesti zabavne glazbe biti upisana kao

Prohaskina skladba napisana na stihove Drage Britvića s kojom je na Opatiji 1970. dobio nagradu stručnog žirija nakon što su je u Kristalnoj dvorani hotela Kvarner otpjevale, u tada vrlo popularnim alternacijama, Višnja Korbar i Zdenka Kovačiček. Kasnije ju je s uspjehom izvodila i Dunja Skopljanac.

Iz današnje perspektive teško je pojmiti stereotip da se još ranih šezdesetih prošlog stoljeća smatralo kako glazba naših autora ne može biti jazz jer se kod nas izvodila isključivo američka glazba. Miljenko Prohaska napravio je s Big Bandom 1961. velik iskorak i uhvatio se u koštac s predrasudama zajednice kojoj je svojim autorskim jazz temama dokazao da se uz reprodukciju treba njegovati i produkcija, odnosno da treba stvoriti vlastiti stil. Volio je i folklor, s kojim je i krenuo u svijet tako da ga je aranžirao u jazz izvedbama, a radio je i laku orkestralnu muziku koja se izvodila na festivalima. Išao je trećom strujom – ozbiljne muzike i jaza, nikada nije pisao kompozicije koje bi bile za široke mase u smislu da se izvode svakodnevno, nego je s njima obično dobivao nagrade stručnog žirija. U vremenu koje je tomu prethodilo, s orkestrom koji je vodio Stanko Selak 1959. nastupao je u Hamburgu, u popularnom Reeperbahnu, u klubu Tanzpalast Lido. U podrumu je svirao britanski sastav The Beatles, bio je to njegov drugi dolazak u Hamburg. Prohaska pamti kako su čekali da im dodijele sobe za spavanje i da su zajedno stajali cijelo prijedodne (svi osim Ringa Starra).

U glavnom lučkom gradu na sjeveru Njemačke nastupao je, ali se i kvalitetno družio sa svojim najdražim altsaksofonistom Ozrenom Depolom. S tim je glazbenim umjetnikom dijelio široke interese, bio je s njim na brojnim turnejama, ali uživao je u muziciranju i sâm. Postigao je velik svjetski uspjeh, možda i zato jer se rano u karijeri posvetio svojem materijalu, skladanju i pisanju, prema savjetu vođe Modern Jazz Quarteta,

Johna Lewisa, koji je presudno utjecao na Prohaskinu individualnost. Okrenuo se Miljenko Prohaska vlastitom stvaralaštvu: formirao je boju, zvuk i stil orkestrara s kojima je radio i 60-ih godina uvršten je u *Enciklopediju jazza*. Kao tadašnji kuriozum ističe se da su mu na najpopularnijoj radijskoj postaji *Voice of America (Glasu Amerike)* bile posvećene čak dvije emisije. Profesionalno se uvijek zalagao za struku i autore, bilo kao predsjednik Saveza estradnih radnika Jugoslavije, Udruženja kompozitora lake muzike Hrvatske ili Hrvatskog društva skladatelja u dva mandata ili kao direktor domaćih glazbenih festivala, poput Zagrebifesta za koji je aranžirao neke od najsajnijih glazbenih tema te manifestacije. Inače, zagrebački je festival, baš kao i talijanski Sanremo, imao živi orkestar, a kada je u nekom tužnom trenutku krenuo *playback* na Zagrebifestu, maestro Prohaska duhovito je primijetio kako je samo cvijeće na sceni bilo živo...

Bio je usmjeren i afirmaciji zabavne glazbe, društveno iznimno aktivan, desetljećima je bio nezaobilazan član žirija i stručnih komisija brojnih festivala, odnosno natjecanja. Dirigirao je našim predstavnicima na pet Eurosonga (London – Vice Vukov 1963. i Dubrovački trubaduri 1968., Dublin – Krunoslav Kićo Slabinac 1971., Madrid – Ivica Krajač i 3M 1969., a u samostalnoj je Hrvatskoj u Dublinu ravnao orkestrom koji je pratio Tonyja Cetinskog 1994.).

Kada nije ganjao glazbu u gimnaziji, igrao je rukomet u prvoj momčadi Građanskog, bavio se i atletikom. Obožavao je kasnije plivanje i vožnje sandolinom. Malo je i glumio, a kao dječak je želio biti detektiv poput filmskih protagonista pa je tako odabrao i drugo ime, Millard Preston, koje je kasnije koristio kao pseudonim. Glumu nije dalje razvijao, ali je 1984. studentima 4. godine na Akademiji za kazalište, film i televiziju

(današnjoj Akademiji dramskih umjetnosti) držao seminar Muzika na filmu. Ni ondje nije dijelio muziku na ladice i fahove, za njega je postojala samo – dobra glazba. Autor je glazbe za 40-ak radiodrama, od kojih su nagrađene *Nasmiješeni Joe* (Skoplje, 1954.) i *Zrnca pijeska* (Novi Sad, 1960.) te scenske glazbe za sva zagrebačka kazališta, kratkometražne i crtane filmove (1979. – *Palčić, Pepeljuga*). Napisao je glazbu za balet *Međuigra* koji je imao praizvedbu pod ravnanjem Borisa Papandopula 8. svibnja 1964. u Narodnom kazalištu u Splitu, na libreto i koreografiju Nevenke Biđin i Sonje Kastl.

Potpisuje glazbu za kultnu TV seriju *Kuda idu divlje svinje* te *Sumornu jesen*, kao i za 15-ak filmova: *Igra na skelama*, *Prometej s otoka Viševice*, *Druga strana medalje*, *Lisice*, *Iluzija*, *Visoki napon*, *Veliki transport*, *Rondo* i *Povratak*, među kojima se posebno ističu Zlatnom arenom na Pulskom filmskom festivalu nagrađena glazba za film Branka Ivande *Gravitacija ili fantastična mladost činovnika Borisa Horvata* (1968.) te glazba za film i TV seriju *Kiklop* (1982.) Antuna Vrdoljaka, prema predlošku istoimenog djela Ranka Marinkovića.

Kao i redatelju Vrdoljaku, poseban mu je problem kao glazbeniku i skladatelju stvaralo to što je velik broj sjajnih likova iz romana uvjetovao drugačiji pristup skladanju – velik broj likova ima svoju temu (*Motiv grada*, *Tema Melkiora...*). Mogao je mirne duše u inozemstvu samo pisati filmsku glazbu poput uspješnog kolege Francuza Michela Legranda ili razvikanog Mikisa Theodorakisa. Njegova tema *Allegro con brio* iz istoimenog filma Ivana Hetricha koji je ugledao svjetlo dana 4. lipnja 1973. utjelovljuje sve što je 1970-ih bilo neophodno za dobar *soundtrack* u sedmoj umjetnosti, u kojoj uz sjajnu vokalizaciju naše uho otkriva i da je Miljenko Prohaska sâm napravio prvu *beatbox* izvedbu na ovim prostorima.

Manje je rado isticao glazbu za film *Sutjeska* na kojem je tjednima predano radio u Londonu da bi se potom na njega samostalno potpisao medijski eksponirani Mikis Theodorakis. Nije *jamrao* i nije bio jadan čovjek, zanimalo ga je samo da bude društveno koristan i da izvedbu s pozornice publika prihvati, reagirajući spontano i iskreno... Zarazno je oko sebe širio temperament i pozitivnu energiju koje je, kao suautor, utkao i u prvu hrvatsku rock operu 1979. godine. Gostujući sa Zagrebačkim gradskim kazalištem Komedija dirigirao je *Gubec-bega* u Trstu, Rimu, Lenjingradu, Budimpešti, Kruševcu, Ljubljani, Beogradu, Novom Sadu, Puli i Splitu. Radojka Šverko najduže je interpretirala Janu, protagonisticu *Gubec-bega*, a Prohaska je kasnije orkestrirao i rock operu *Grička vještica* u kojoj je ta pjevačica briljirala u ulozi Nere.

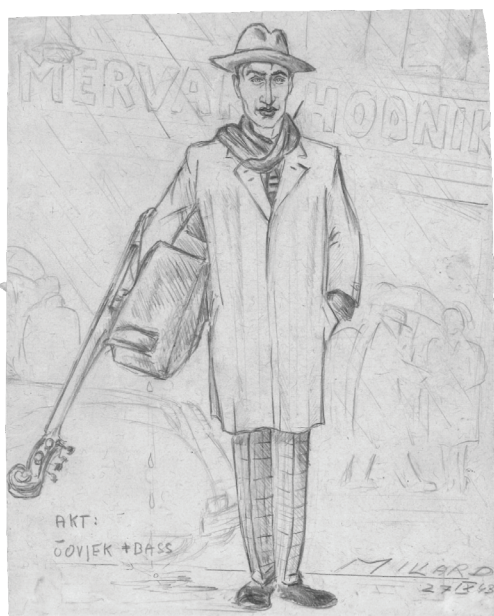
Iz velikog diskografskog opusa izdvajamo njegove nezaboravne LP-ije *Intima*, *Plesni orkestar RTV Zagreb*, *Golden hours of Big Band* te prvi autorski jazz CD Miljenka Prohaske u povodu 900 godina Grada Zagreba pod nazivom *OPUS 900* (HRT i Orfej, 1994.). U okviru serijala Hrvatski suvremeni skladatelji objavljen trostruki CD Miljenko Prohaska (1. Međuigra - balet, scenska i simfonijska glazba, 2. Na svoj način - jazz glazba, 3. Zbog jedne davne melodije - popularna glazba (HDS, Cantus i HRT, 2006.). Autorske skladbe nastale u razdoblju 1960. - 1997. objavljene su na albumu *The Best of Miljenko Prohaska & Big Band HRT* (Croatia Records, 1997.)

Dobitnik je mnogo nagrada i priznanja: Medalja Grada Zagreba (1955.), Povelja predsjedniku Društva hrvatskih skladatelja u razdoblju 1967./68. za nesebičan i uspješan rad na unapređenju djelovanja Društva i glazbenog stvaralaštva (1975.) Josip Štolcer Slavenski (1976.), Pokal HDS-a (1979.) za cjelokupan rad na polju jazz glazbe, Plaketa ZAVNOH-a (1987.), Jazz Fair (1988.),

Vladimir Nazor za životno djelo (1988.), 3. nagrada za jazz skladbu *U vrijeme rata* u kategoriji Big Band jazz na 5. Međunarodnom natjecanju skladatelja (Le Havre, 1994.), za 55 godina djelovanja Medalja Grada Zagreba (1995.), Porin za životno djelo (1995.) te nagrada Zagrebačkog festivala za životno djelo i cjelokupan doprinos uspjehu hrvatske zabavne glazbe, kao i za osobit doprinos hrvatskoj umjetnosti i kulturi (1996.), Medalja SOKOJ-a, Nagrada HRT-a Zagreb, Medalja 5. gardijske brigade Slavonski sokolovi, (1997.), nagrada 50 godina Motovun Film Festivala (2011.). Odlikovan je Ordenom rada sa zlatnim vijencem (1966.) i Ordenom zasluga za narod sa srebrnim zracima (1971.). Nositelj je Reda Danice Hrvatske s likom Marka Marulića (1995.).

Bio je umjetnik u svakom pogledu, glazbu je odnjegovao, a sve drugo bilo je nekako – usput. Miljenku Prohaski najvažnija na svijetu bila je obitelj, do koje je neizmjereno držao. Volio ju je na jednom mjestu okupiti sa suprugom Pavicom na zelenom gruntu, gdje je kosio travu, rezao živicu, sadio biljke i uživao u društvu životinja. Roditelji su mu, inače, imali jedan od prvih radioprijamnika u Zagrebu što je, kažu, utjecalo na njegovu glazbenu karijeru, ali mnogima je nepoznato da je sastavni dio njegova života bila i likovna umjetnost.

Svi su u obitelji Prohaska bili nadareni za crtanje, tata Adolf, sestra Neda, kao i mama Marija koja je posebice dobro slikala. Tu je ljubav produbljivao i Miljenko Prohaska koji je volio crtati pod pseudonimom Millard Preston. Radio je odlične autoportrete, kao i kolaže u kojima je kombinirao fotografije i svoje crteže, a posebno je uživao u izradi keramike (radio je glave i maske, neke od skulptura glava izradio je kao sjajne podupirače knjiga). No crtanje je bilo komplementarno ispunjavanje njegovih strasti, kao i pisanje. Uz humoreske, napisao je i neke dramolete, kraće dramske komade (*Julka na dopustu*).

Crteži i skice Miljenka Prohaske

Možda će njegovu umjetničku dušu naslijediti praunuci Vito, Mika ili Lili? Baka Miljenka Prohaska Kragović zacijelo će im prepričavati zgodu iz New Yorka 1967. godine. Bijelac, visok metar devedeset i dva, s elegantnom suprugom morao je pješačiti do kluba u Harlemu jer ih taksi nije htio voziti do odredišta koje je vozač smatrao opasnim. Legenda kaže da su prabaki Pavici i pradjedu Miljenku na aerodromu još izgubili i kofere koje su našli tek nakon sedam dana, sve stvari uništila im je prolivena rakija koju su nosili na dar Johnu Lewisu. Ušli su u popularni koncertni prostor u Harlemu i u tom jazz klubu sve su se glave, kao na filmu, okrenule prema dvoje bijelih Europljana, sve je utihnulo na trenutak... Kasnije su ih Ray Brown i John Lewis vodili na kotlete umotane u papir i to je, kažu, bio trenutak za pamćenje. Vjerujemo da im je bilo zanimljivo i u Zagrebu, na okupljanjima velikih jazz imena u Prohaskinu stanu u Bogovićevoj ulici, koja se i danas prepričavaju. Oni koji su mu bili gosti na šestom katu plave, Planićeve zgrade kažu da je zvono odjekivalo temom *Intime*.

Svukud pođi, doma dođi – čovjek koji je imao sve predispozicije za uspješnu karijeru u inozemstvu, kod kuće se uvijek osjećao najbolje jer je i kao 89-godišnjak svakoga dana komponirao za klavirom.

Miljenko Prohaska na Triglavskim vratima u Sloveniji

PROHASKA BIG BAND novoosnovani je ansambl koji su zajednički utemeljili Lana Janjanin i Prohaskina obitelj – Darka Kragović (unuka) i Miljenka Prohaska Kragović (kći), s ciljem kontinuiranog promoviranja opusa Miljenka Prohaske i nakon ovoga koncerta.

Naime, kroz brojne mjesece u kojima se pripremao projekt *Prohaska 100*, nametnulo se pitanje koji će orkestar svirati tu glazbu pa je Lana Janjanin odlučila napraviti tzv. „all-star big band“ sačinjen od vrhunskih hrvatskih i slovenskih glazbenika koji djeluju u dva orkestra s kojima je Miljenko Prohaska blisko radio: današnjem Jazz orkestru Hrvatske radiotelevizije i Big Bandu Radiotelevizije Slovenije, a pridružiti će im se i još nekoliko *freelancera*.

Oni će kao novoutemeljeni Prohaska Big Band pod dirigentskim vodstvom Lane Janjanin prvi put, u ovoj jubilarnoj obljetničkoj godini velikog hrvatskog umjetnika, zasvirati 26. ožujka 2025. u Maloj dvorani Vatroslava Lisinskog.

Lana Janjanin, dirigentica i umjetnička voditeljica projekta

Mnogo ideja povezuje Lanu Janjanin s Miljenkom Prohaskom. Prohaska je govorio kako je najjistitija i najbliža definicija njega da je glazbenik, iako su ga zbog afiniteta prema svim vrstama glazbe kojima se – i kao skladatelj i kao izvođač – više bavio u određenom životnom razdoblju voljeli svrstavati u „određene“ ladice.

Isto se može primijeniti i na Lanu Janjanin, prvu žensku umjetničku ravnateljicu jazz projekata u HDS-u, svestranu glazbenicu, skladateljicu, pijanisticu, producenticu, kantautoricu i aranžerku koja je kao organizatorica glazbenih zbivanja proteklih četiriju godina posebice pridonijela u jazz sekciji Hrvatskog društva skladatelja, čija je redovna članica. U posljednjoj godini mandata

umjetnička će voditeljica projekta „Prohaska 100“ predstaviti svoje viđenje velikog Miljenka Prohaske i kao dirigentica.

Inače, dobro je poznato geslo Miljenka Prohaske, da „postoji samo dobra i loša glazba“, odmah i sâma usvojila otkako se počela baviti glazbom kao četverogodišnjakinja u glazbenom vrtiću. Nakon toga joj je na Glazbenom učilištu Elly Bašić u Zagrebu glavni predmet bio klavir, gdje je završila i zahtjevan srednjoškolski program, a paralelno je maturirala i u jezičnoj, XVIII. gimnaziji. Iako je pisala vlastitu jazz i pop glazbu, ljubav i poštovanje prema klasičnoj glazbi odvelo ju je 2008. na studij klasične kompozicije na glazbeno sveučilište Universtät für Musik und darstellende Kunst Wien. Od bečke studentice koja je najmlađa u klasi, postala je magistra teorije glazbe s 23 godine (2013.).

Ova danas 34-godišnja umjetnica stekla je u međuvremenu mnogo iskustva: piše stihove, sklada i aranžira glazbu za vlastiti jazz sastav s kojim redovito nastupa na međunarodnim pozornicama, kao i za klasične komorne sastave te orkestre, kojima dirigira kad joj je ukaže prilika. Surađivala je s renomiranim ansamblima poput Simfonijskog orkestra ORF-a, Tamburaškog orkestra HRT-a, Big banda RTS-a, Athens Big Banda te s Jazz orkestrom HRT-a, s kojim je u 2017. snimila svoj opus u vlastitim aranžmanima, pod ravnanjem dirigenta Andreasa Marinella. Ova produkcija, objavljena 2018. kao dvostruko diskografsko izdanje *Miracles* s Dinom Rizvić, ulazi u povijest Hrvatske i regije jer su Janjanin i Rizvić bile prve skladateljice i aranžerke koje su odsvirale, otpjevale i snimile svoj autorski opus s korpusom big banda. Krajem te godine Lana Janjanin objavila je i debitantski album autorske glazbe s vlastitim jazz sastavom - *A Minute of Love*.

Nastupala je na brojnim međunarodnim festivalima i u koncertnim dvoranama (Hrvatska, Austrija, Slovenija, Srbija, Crna Gora, Makedonija, Belgija, Bugarska, Švicarska, Tajvan, Kajmanski otoci, Kina, Grčka). Stalna želja za dodatnim obrazovanjem motivirala ju je da iskaže posebno zanimanje i za javnu diplomaciju pa u akademskoj godini 2021./2022. uspješno završava Diplomatsku akademiju Ministarstva vanjskih i europskih poslova, sa završnim radom na temu „Kulturna diplomacija – instrument jačanja međunarodne suradnje“.

Svoju poziciju umjetničke ravnateljice JazzHR Festivala shvatila je kao odgovornost i misiju da promiče primarno hrvatske, a nadalje i regionalne jazz skladatelje te da svojim kolegama pruži dostojnu platformu za predstavljanje njihovih projekata. Također zdušno radi na povezivanju regionalne jazz scene, odnosno okupljanju glazbenika u međunarodnim projektima, a taj je cilj uspješno ostvarila gostovanjem ansambla Jumbo Big Band na JazzHR Festivalu, koji se u Hrvatsku vratio prvi put od 1989. godine.

Zajednička misao vodilja Lane Janjanin i Miljenka Prohaske ista je, bez obzira na različita vremena kojima djeluju: misija promjene percepcije u društvu i poboljšanja uvjeta rada kolega.

Za kraj, još jedan interesantan sinkronicitet – prva praizvedba skladbe Lane Janjanin i zadnja praizvedba Prohaskina djela za Jazz Orkestar HRT-a slučajno se održala na istom koncertu, 20.3.2013. godine u Studiju Bajsic na HRT-u. Maestro tada zbog zdravstvenog stanja nije mogao doći na koncert, a nažalost nije dočekao ni 15. rujna 2015., kada je dirigent Andreas Marinello s Jazz orkestrom HRT-a u dvorani Gorgona u Muzeju suvremene umjetnosti otvorio sezonu tog ansambla koncertom u povodu Prohaskine 90. godišnjice rođenja. U čast njegovu veličanstvenom opusu, Lana Janjanin će kao prva maestra ravhati Prohaska Big Bandom za 100. godišnjicu rođenja Miljenka Prohaske.

Hrvatsko društvo skladatelja
Cantus d.o.o.

Antun Tomislav Šaban
Mirjana Matić

Branka Muvrin

Darija Šćukanec

Bojan Gagić

New Flyer d.o.o.
Zagreb, 2025.

HRVATSKO DRUŠTVO SKLADATELJA

CANTUS

Zagreb

Sveučilište
Sieyer

hu Institut Liszt
Zagreb

REPUBLIKA SLOVENIJA
VELEPOSLANSTVO ZAGREB

